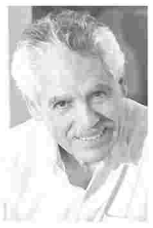
Η ΘΕΣΣΑΛΙΑ
Καθημερινή Πρωινή Εφημερίδα της Μαγνησίας
Πέμπτη 05 Μάρτιος 2020

Η χαλκέντερη «γιαγιά» της ελληνικής πεζογραφίας

ΚΕΙΜΕΝΟ-ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ
ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Η Άλκη Ζέη με τον Κώστα Ακρίβο στο σπίτι του Νώντα Παπαγεωργίου στον Αη Βλάση τον Αύγουστο του 2018

Προχτές αποχαιρετήσαμε τη μεγάλη γιαγιά. Ήταν μια λιόλουστη μέρα του Μάρτη με ζέστη ανοιξιάτικη, όπως ανοιξιάτικη ήταν κι η ίδια η Άλκη Ζέη που αναχωρούσε για το μεγάλο ταξίδι. Ένα από τα πολλά που έκαμε στη ζωή της. Ένα ταξίδι που συνήθιζε να το λέει άγνωστο, δίχως οριστικό προορισμό.

Θυμάμαι που μου τηλεφωνούσε πριν είκοσι χρόνια περίπου από τις Βρυξέλλες, κι ενώ τη ρωτούσα «πάλι ταξίδι κυρία Ζέη», εκείνη έπιανε το νόημα και μου απαντούσε. «Δεν είναι σαν τα δικά σου, αυτό είναι ταξίδι ανάγκης που ποτέ δεν θα γίνει οριστικό»...

Τι εννοούσε με τη λέξη οριστικό; Πως πάντα θα φεύγει και ποτέ δε θα μένει κάπου; Το προχθεσινό ταξίδι της Άλκης Ζέη είναι όμως πια οριστικό.

Μια κομψή ανοιξιάτικη φωτογραφία της κοσμούσε το φέρετρο που θα την ταξίδευε κοντά στον αγαπημένο της Γιώργο Σεβαστίκογλου, στο Αθηναϊκό Κοιμητήριο των Ψυχών.

Ήταν όλοι τους εκεί. Για να την τιμήσουν στο ελάχιστο. Η Λίζα Μενδώνη, υπουργός του Πολιτισμού, τα αγαπημένα της παιδιά, ο Πέτρος κι η Ειρήνη, τα εγγόνια της, ο εκδότης της Νώντας Παπαγεωργίου, η Βάσω, η επιμελήτρια των βιβλίων της Ελένη Μπούρα, ο Κώστας Ακρίβος, ο Τίτος Πατρίκιος, η Μάρω Δούκα, η Ζυράνα Ζατέλη, ο σκηνοθέτης Βαγγέλης Θεοδωρόπουλος, η Καριοφυλιά Καραμπέτη, ο Ηλίας Νικολακόπουλος, ο Παύλος Τσίμας, η Αλεξάνδρα Μητσοτάκη, η Ξένια Καλογεροπούλου, η Μπέτυ Αρβανίτη, η Φιλαρέτη Κομνηνού, ο πρώην μπασκετμπολίστας και δήμαρχος Πειραιά Παναγιώτης Φασούλας, πολλοί ακόμη άνθρωποι των Γραμμάτων και της Τέχνης και των Επιστημών.

Ξεχώριζαν τα στεφάνια του Μίκη Θεοδωράκη, του πρώην προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας Γιώργου Βασιλείου και του ΜορφωτικούΙδρύματοςΕθνικήςΤράπεζας.

*

Με την Άλκη Ζέη με συνέδεε μια παλιά επαγγελματική σχέση. Η οποία χάρη στον Νώντα Παπαγεωργίου, τον εκδότη του Μεταίχμιου διατηρήθηκε ώς τις μέρες μας...

(Γιατί ενώ εγώ έφυγα από το επάγγελμα, εκείνη βρισκόταν μέχρι πριν λίγες μέρες στην πρώτη γραμμή της μάχιμης πεζογραφίας).

Η Άλκη Ζέη τα καλοκαίρια - όσο κι αν ήταν ηλικιωμένη - ερχόταν και διέμενε στο χαριτωμένο πέτρινο σπιτάκι που διέθετε, στις Μηλιές. Αυτό το σπιτάκι ήταν η αφορμή να γνωριστούμε με την Άλκη, πριν πολλά χρόνια, όταν ένας γείτονας, εκεί στις Μηλιές, που ζούσε όμως στην Αμερική, της έκανε ασφαλιστικά μέτρα για μιαν αστρέχα κι έναν διάδρομο.

Δε θυμάμαι πια ποιος τη σύστησε σε μένα κι έτσι ανηφόρισα στο πηλιορείτικο χωριό, για να κάνω αυτοψία στη διαφορά και γνωριμία με την Άλκη.

Με υποδέχτηκε μαζί με τη Ζωρζ Σαρρή που τότε συγκατοικούσαν. Όπως συγκατοικούσαν και στις Βρυξέλλες, τους χειμώνες.

Τα «βρήκαμε» με τον Αμερικάνο κι έτσι η ψυχωμένη «γιαγιά», που δεν ήθελε δικαστήρια, μου έδωσε εντολή να συνάψω συμβιβασμό - μολονότι άδικο για εκείνη - και να κλείσει το θέμα εκεί.

Ύστερα από δυο χειμώνες μού τηλεφώνησε από τις Βρυξέλλες και μου μήνυσε «πως ο Αμερικάνος ξαναπρόβαλε απαιτήσεις». Κατ' εντολή της συμβιβαστήκαμε.

Αναγκάστηκα να προβώ σε νέα ρύθμιση της κατάστασης, όπως την «απαιτούσε» ο Αμερικάνος (γιατί η Άλκη δεν ήθελε έχθρες κι αντιδικίες) κι εκεί τερμάτισαν οι διαφορές. Είναι αλήθεια ότι δεν προσβαλλόταν ιδιαίτερα η ιδιοκτησία της Άλκης, αλλά αυτό δεν ήταν και λόγος κάθε λίγο και λιγάκι ο Αμερικάνος - όποτε ερχόταν στην Ελλάδα - να προβάλει αξιώσεις, τις περισσότερες φορές παράλογες και απαξιωτικές για τη γειτόνισσά του.

Με έπαιρνε τηλέφωνο συχνά η Άλκη για να μου υπενθυμίζει την ανάγκη να προσαρμόζομαι στις εκάστοτε συνθήκες του «συμβιβασμού» που είχα υπογράψει κατ' εντολή της... Αυτός ήταν ο άνθρωπος που είχα γνωρίσει και αυτή ήταν η ψυχή που συμβιβαζόταν, πάντα, δίχως ωφέλεια ή αντιπαροχή.

*

Πέρασαν τα χρόνια και η επαφή μας όλο και αραίωνε, καθώς ο Αμερικάνος «εξαφανίστηκε» και δεν τον ξαναείδαμε ούτε ξανακούσαμε γι' αυτόν τίποτα. Μέχρι που πριν από έξι ή εφτά καλοκαίρια συνάντησα την Άλκη, στο εξοχικό του Νώντα Παπαγεωργίου στον Αη Βλάση, σε ένα βραδινό με πολλούς ανθρώπους των γραμμάτων που παροικούσαν στην περιοχή μας.

Η Άλκη είχε πατήσει τα ενενήντα κι ωστόσο με αναγνώρισε αμέσως. Έκανε δε και χιούμορ, μιλώντας για τον Αμερικάνο:

«Τι γίνεται ο αντίδικός μας»;

Όταν δε αποπειράθηκε να μας συστήσει ο Νώντας, μη γνωρίζοντας τη σχέση μου μαζί της, γύρισε η Άλκη, τον κοίταξε και του είπε:

«Τολμάς, βρε Νώντα, να με συστήσεις στον δικηγόρο μου;».

*

Είπαμε πολλά, μιλήσαμε για τον Γιώργη τον Σεβαστίκογλου, τον Κουν, τη Διδώ Σωτηρίου και τον Γκάτσο (είχε πρόσφατα εκδοθεί το βιβλίο της «Με μολύβι φάμπερ νούμερο δύο»), για τα χρόνια της αυτοεξορίας της, στη Χίο, το Παρίσι, την Τασκένδη.

Την ξαναβρήκα το επόμενο καλοκαίρι, στην ίδια πάντα σύναξη των φίλων της οικογένειας Παπαγεωργίου, στον Αη Βλάση, αλλά και το προπέρσινο, όταν τη συνόδευε ο γιος της ο Πέτρος, μια σημαντική φυσιογνωμία του κινηματογραφικού χώρου και η κόρη της η Ειρήνη. Εκείνο το βράδυ στην παρέα ήταν κι ο δημοσιογράφος Μανώλης Πιμπλής, ο υπεύθυνος του «Βιβλιοδρόμιου» των ΝΕΩΝ, με τον οποίο πιάσαμε κουβέντα για ταξίδια (την προηγούμενη μέρα ο Πιμπλής είχε παρουσιάσει τον

Προχθεσινή φωτογραφία από το Α' Κοιμητήριο

ποιητή Τίτο Πατρίκιο, στο αρχοντικό του Φώτου, στον Λαύκο). Αναμίχθηκε στη συζήτηση και ο Πέτρος, ο γιος της Άλκης, κι έτσι οι τρεις μας ξεχάσαμε τους άλλους της συντροφιάς, με αποτέλεσμα κάποια στιγμή η Άλκη ν' απευθυνθεί σε μένα για να με μαλώσει συνετίζοντάς με με τα παρακάτω λόγια:

«Μη μου τους κουράζεις άλλο, κύριε συνήγορε, θα μου τους ξεκάνεις στο περπάτημα...».

Αυτή ήταν η Άλκη Ζέη. Δυναμική και περιπετειώδης φύση, χαλκέντερη και στωική, ακαταμάχητη, αλλά και ετοιμόλογη, χιουμορίστα κι εξαντλητικά ερευνητική.

*

Την είδα και πριν λίγα χρόνια στον Αλμυρό, όταν παρουσίαζε το βιβλίο της στην αίθουσα εκδηλώσεων του Δήμου. Την παρουσίασε ο Θανάσης ο Σαμαράς, αλλά δεν μπορούσα να μπω γιατί υπήρχε το αδιαχώρητο. Εκείνο το βράδυ, όπως αποδείχτηκε, η αίθουσα εκδηλώσεων του Δήμου Αλμυρού φάνηκε πολύ μικρή για να χωρέσει τη μεγάλη γιαγιά της λογοτεχνίας μας...

*

Αυτά περίπου έγραφα το 2017 από τούτη δω τη στήλη. Την Άλκη την ξαναβρήκα στο φιλόξενο σπίτι του Νώντα και της Βάσως Παπαγεωργίου, μαζί πια με την κόρη της την Ειρήνη. Εκείνο το βράδυ ασχολιότανε με το τελευταίο της βιβλίο, σκυμμένη πάνω από τον υπολογιστή, καθώς είχε χάσει ένα κομμάτι του έργου της και προσπαθούσε, με τη βοήθεια του Κώστα Ακρίβου, να το ξαναβρεί.

Ήταν ενενήντα πέντε και το μυαλό της έτρεχε μπροστά από την εποχή μας. Κι όλο πάσχιζε να ακούσει και να μάθει όσα της υπαγόρευε ο Κώστας.

Δεν την ξαναείδα. Έφυγε πριν λίγες μέρες αναπαυμένη παρόλα όσα πέρασε στη ζωή της.

*

Προχθές την αποχαιρετήσαμε στο Α' Κοιμητήριο της Αθήνας...

Ας είναι ελαφρό το χώμα που την σκεπάζει...

ΘΕΣΣΑΛΙΑ, Διεύθυνση:Ιάσονος- Αθανασίου Διάκου 2 Βόλος
Τηλέφωνο:2421023303, Email:info@e-thessalia.gr, Σελίδες:22, Εμβαδό:65609, Circulation:0